

”Livshistorie for unge ensomme”

- en evaluering

Projektet har modtaget økonomisk støtte fra
Helsefonden, Socialministeriets PUF pulje og Fyns Amt.

INDHOLD

Indledning	side 3
Formål med evaluering og metode	side 4
Beskrivelse af projektet Det er projektets formål Den organisatoriske ramme Målgruppen Projektleders forudsætninger	side 5
Temaer fra evalueringssamtaler Livshistorien i fokus Nye perspektiver Projektleders rolle	side 7
Formidling	side 14
Evaluering af projektets formål	side 15
Udbytte af at deltage i projektet	side 16
Opsummering	side 17

Indledning

Som projektleder vil jeg takke Helsefonden, Socialministeriets PUF pulje og Fyns Amt for økonomisk støtte til projektet "Livshistorie for unge ensomme" til forsøgsperiode fra 1. januar 2003 til 1. maj 2005.

Endvidere vil jeg takke vores paraplyorganisation Ungdommens Vel for mangesidet støtte, ligesom Samtalegrupper for Unge, som jeg har delt lokaler og "unge" med har været uundværlige for projektet. TAK.

Odense den 15. april 2005

Pia Christesen
projektleder

Formål med evaluering og metode

Formålet med evalueringen er at samle nogle udsagn fra de unge om *hvilken betydning* det har for dem at fortælle og samtale om sin egen livshistorie til en udenforstående person. Det er dels for at finde ud af om de ideer, der er i projektet kan afspejles i de unges oplevelser og dels for at få øje på, hvad de unge selv ser som betydningsfuldt i et forløb, hvor deres livshistorie er i centrum.

Evalueringen sker på baggrund af en evalueringssamtale med 4 unge og samtaler med Pia Christesen, som er projektleder og samtalepartner om livshistorie med de unge.

Pia Christesen har udvalgt 4 tilfældige unge, tre kvinder og 1 mand og evalueringssamtalerne er med udgangspunkt i en spørgeguide og foretaget af undertegnede, som ikke kender de unge eller er deltager i projektet.

Her er altså ikke tale om en undersøgelse af unges udbytte af at deltage i projektet, men et forsøg på at indkredse deres oplevelse af forløbet, og hvad de hver især tillægger betydning, som deltagere i det konkrete forløb.

Evalueringen baserer sig på de informationer som er fremkommet gennem evalueringssamtalerne og er organiseret efter temaerne:

- Livshistorien i fokus
- Nye perspektiver
- Projektlederens rolle

Odense den 15. april 2005

Kirsten Skøtt
udviklingskonsulent

Beskrivelse af projektet

Det er projektets formål

- at forebygge følgerne af social isolation hos unge. Det kan eksempelvis være lavt selvværd/identitetsproblemer, selvmordsforsøg/tanker, depression/handlingslammelse.
- at styrke og intensivere arbejdet med at højne de unges selvbevidsthed.
- at indsamle og formidle viden og erfaringer om livshistorien som redskab til styrkelse af isolerede unges erkendelse og selvudfoldelse.
- at afprøve mulighederne for og udbytte af et samarbejde med frivillige samtalegruppeledere om "brugen" af de unges livshistorier.

At fortælle sin **livshistorie** og efterfølgende få den til gennemlæsning og mulighed for derefter at snakke om den kan give den unge en ny erfaring, som kan være en hjælp til:

- At kommunikere med og lære andre mennesker at kende
- At finde ud af, at der er mange muligheder for at fortælle sin historie – også selv om de selv vurderer den negativt
- En erkendelse af, at dét at vedkende sig sin fortid, er at bevidstgøre den og integrere den.
- At erkende, at udtalte tabuer fylder mindre, integrerede tabuer giver rum og overskud.
- At kunne fortælle om nederlag og erfare, at der kan give selvrespekt. Og denne selvrespekt gør, at nederlagene ses i et nyt perspektiv, hvor man opdager styrker og ressourcer.

Den organisatoriske ramme

Projektet har til huse i Ungdomshuset i Odense og er lavet i samarbejde med "Samtalegrupper for unge".

Når der kommer en ung, der gerne vil interviewes, fortælles lidt om det, de kan forvente. Det handler om at præcisere, at de selv bestemmer, hvad de vil fortælle, men også at de kan få stillet en række spørgsmål, f.eks. fortæl om din mor, far, søskende, hvad er det første du husker?, hvordan var din

børnehave, skoletid, tiden derefter?, hvad er grunden til at du er kommet her?, ønsker for fremtiden og meningen med livet. Herefter tager den unge stilling til om det er noget for ham/hende – og der aftales tidspunkt for et interview. Til selve interviewet er afsat mindst 4 timer. Interviewet optages på bånd og udskrives. På det andet møde får den unge udleveret interviewet - ofte læses det sammen med projektleder, så der kan tales om det umiddelbart efter. Herefter har de unge mulighed for at komme til yderligere drøftelse af og refleksion over deres historie – deres liv og mønstre – det antal gange de selv har lyst og finder det givtigt. Typisk er et forløb på 5-6 besøg af 2-3 timers varighed.

Målgruppen

Projektet henvender sig til unge i alderen 12-25 år, som føler sig ensomme, anderledes, mobbede eller lignende. De har måske et lavt selvværd eller lav selvtillid og det er svært for dem at navigere i samfundet. Tilbuddet var tiltænkt denne målgruppe, som enten var i en af de etablerede samtalegrupper eller stod på venteliste til en, men efterhånden dukker der også unge op, som har hørt om livshistorieprojektet og ikke ønsker at komme i gruppe på nuværende tidspunkt.

I projektperioden har 54 unge og 10 frivillige i "Samtalegrupper for unge" fortalt deres livshistorie. Der har været afholdt ca. 180 samtaler med de unge.

Ud over livshistorie med de unge har en del af de frivillige ladet sig interviewe, for at få et indblik i, hvad det er for et redskab, og hvordan det kan føles at fortælle og få respons på sin fortælling.

Projektleders forudsætninger

Projektleder fortæller om sin baggrund:

"Jeg har en bachelor i historie og kulturformidling og mit udgangspunkt i samtalerne med de unge er netop at perspektivere den enkeltes historie historisk og kulturelt.

Jeg er selv optaget af at se den "lille" historie i sammenhæng og perspektivere den med den store – hvad kendetegner vores tid og vores kultur, hvordan ses der på det enkelte individ, hvad forventes?

Jeg interesserer mig for hvordan ydre vilkår begrænser det enkelte individ og modsat hvor den frie vilje sætter ind. Inspireret af Møllehaves

ord om tilværelsens to sider "det som overgår mig og den måde jeg forholder mig til det, som overgår mig"

Jeg er overbevist om, at livshistoriefortælling er væsentligt værktøj til at kunne reflektere over "den røde tråd" eller meningen med livet. Historien er med til at give forståelse, perspektivere og give identitet. Med Kierkegaards ord "livet må leves forlæns, men kan kun forståes baglæns" Altså et redskab til at kunne se flere muligheder i nu- og fremtid.

At arbejde med livshistorie betyder også, at jeg sætter mig selv på spil i processen. Det er personligt udviklende – både sammen med de unge og for mig selv – at opnå nye erkendelser".

Temaer fra evalueringssamtaler

Samtalerne med de unge viser, at det har stor betydning at det netop er livshistorien, som var i fokus for projektet. Et andet centralt tema er, hvordan de oplever sig selv og deres situation før og efter deltagelse i projektet. Desuden står det klart at projektlederen har en særlig betydning for dem hver især. Det sidste tema betyder, at det også blev vigtigt at interviewe projektlederen, så hun kunne komme til orde i evalueringen med hendes overvejelser om sin rolle som projektleder.

Temaerne er opdelt i

1. Livshistorien i fokus
2. Nye perspektiver
3. Projektleders rolle

Livshistorien i fokus

Livshistorie er den enkeltes egen fortælling om sit levede liv. Det er fortællingen, sådan som den er oplevet, sådan som den huskes og sådan som den giver mening, når den genfortælles lige her og nu til den person, som lytter til den. Det er altså ikke en nøjagtig gengivelse af virkeligheden, som den fandt sted, men en sammenhængende fortælling, som giver mening for den enkelte på det tidspunkt den fortælles videre.

I projektet er den unges livshistorie og samværet om fortællingen samt drøftelser og refleksioner over livshistorien hele nerven i forløbet. Det er igennem refleksioner over det den unge har oplevet og diskussioner om, hvordan det kan forstås og give mening her og nu, at den unge kan forlige sig med sin opvækst og finde sit fremtidsperspektiv.

Pige, 20 år:

...”Jeg har jo fortalt den historie hundredvis af gange...jeg tror jeg har været meget afklaret med, hvad jeg selv skulle tage hul på, men lige det der med at have modet til at kaste sig ud i det...Pia har sagt: Du har jo selv svaret – du kan jo godt, men jeg har været lidt bange for at tro på det...Det er som om at det sikkerhedsnet som jeg hele tiden har været bange for ikke var der, det kan jeg sådan lidt bygge op selv...”

Interviewer: *Hvad er det for et sikkerhedsnet?*

Pige, 20 år:

”jamen det er jo nok mit selvværd. At jeg kan se lidt fremad. At jeg har nogle gode sider også og noget at tage vare på i det hele taget.. At jeg regner mig selv for noget...”

En forudsætning for at lære et menneske ordentligt at kende er, at man kender til dets baggrund og dets bevæggrunde. Et menneskes bevæggrunde skabes i de konkrete livssammenhænge, det er og har været en del af. Livshistorien rummer mulighed for at komme ind på alt - ikke kun svære problemstillinger.

Livshistorien kan indeholde fortællinger om, hvordan voksne satte dagsordenen og hvordan barnet responderede på den. Med andre ord afdækkes ofte mønstre og tidligt tillærte roller, som ikke behøver være eviggyldige. Selv tilsyneladende paradokser og uforklarlige handlinger og tanker kan ofte finde deres logiske forklaring i et bedre kendskab til egen og andres verden.

Pige, 19 år:

”ofte har jeg følelsen af ikke at være god nok...en følelse der kan overvælde ’en lidt...”

Efter at have fortalt sin livshistorie:

”...det gav en lidt større forståelse for mig selv, hvorfor man nogen gange i nogen situationer reagerer på en bestemt måde. Hvorfor man siger nogen bestemte ting og gør nogen bestemte ting ud fra noget man har oplevet. Og at man nogen gange fastholder sig i gamle roller og mønstre...”

Pige, 21 år:

"Jeg har fået lavet den der livshistorie og har det med hjemme på papir. Det er faktisk rart at få det hele ned på papir, selvom det ikke føles som om det er virkeligt, - men det er det jo..."

Interviewer:

"Det føles ikke som om det er virkeligt?"

Pige, 21 år:

"Ja, det som står på papirerne for det er jo kun mig som har oplevet det. Ingen andre har oplevet det sådan, og dem som var med i det har oplevet det på en anden måde..."

Lavt selvværd og manglende tro på sig selv hænger ofte sammen med at den unge ikke tror på sine egne oplevelser. At nogen lytter til ens historie og tager ens oplevelser for pålydende kan blive et vendepunkt for det billede den unge har af sig selv, og om hun er i stand til at opleve tingene "rigtigt":

Pige, 21 år:

"Jamen jeg føler da, at jeg har fået lov til at se tingene på en anden måde. At det ikke er ulovligt at se det, som jeg gør det. Det har jeg følt hele tiden. At det var mig, der var noget galt med, eller at det var noget som skete inde i mit hoved eller sådan noget. Og nu har jeg det godt med det, fordi jeg ved at det var sådan, jeg oplevede det. Det betyder ikke at det var min mors hensigt at det skulle være sådan. Men det var bare meget slemmere i mine øjne end det var i hendes."

Mand, 20 år:

.."altså det har fået mig til at synes at jeg er lidt mere værd. Det har givet mig lyst til at prøve nogle forskellige ting, - prøve at blive bedre. Egentlig var jeg på et tidspunkt fuldstændig ligeglad med mange ting..."

Nye perspektiver

De unge har ofte fastlåste forestillinger om sig selv eller andre mennesker. De er f.eks. meget absolutte i deres udsagn: "Jeg er altid træt", "Jeg kan aldrig fuldføre, det jeg har sat mig for", "Min mor er altid negativ, og hun tror aldrig på det, jeg siger" "Min far er ondskabsfuld" "Alle andre mennesker vil kun genere mig" osv.

I samtalerne lyttes til, hvordan de unge forstår sig selv og andre, der vises respekt for, at det er sådan de oplever det, samtidig med at den enkeltes oplevelse sættes til diskussion.

Det tilstræbes at skabe drøftelser, hvor de hårde domme den unge giver sig selv og andre muligvis kan få flere nuancer i den unges forståelse.

Pige, 21 år:

"Dengang kunne jeg bare ikke forstå, hvorfor min mor gjorde sådan mod mig. Og jeg fik at vide, at jeg var fuld af løgn og sådan nogen ting. Nu har jeg egentlig mere ondt af hende...jeg tænker bare at hun havde en svær periode og ikke vidste hvad hun gjorde,...noget, som hun godt vidste var forkert, men hun vidste ikke, hvor slemt det var for mig..."

Mange af de unge som kommer i projektet har trukket sig fra kontakten med andre mennesker. De er kommet ind i en ond cirkel, hvor de ikke tror nok på sig selv og hvor det kan ses som en overlevelsesstrategi at lægge distance til andre mennesker

Mand, 20 år

.."normalt bryder jeg mig ikke om andre mennesker...mange er bare irriterende og dumme og ikke til at holde ud at være sammen med..."

Efter samtaler med Pia har det ændret sig for ham på denne måde:

"...altså det synes jeg egentlig også lidt stadigvæk at mange af dem er (irriterende og dumme) men jeg tager det bare ikke så tungt. Nu tænker jeg mere, at jeg skal prøve at give dem en chance..."

Nogle har forestillinger om at livet skal være på en bestemt måde, som ikke svarer til den virkelighed, de er en del af.

Pige, 19 år:

"...Jeg tror jeg slapper mere af overfor at man kan være ked af det som menneske, og det er der mange andre, der har prøvet, ikke?...Jeg tror jeg har haft sådan en meget naiv forestilling om, hvordan livet skulle være. At man bare var glad hele tiden og det hele bare kørte. Det er det i hvert fald ikke..."

Projektleders rolle

Projektlederen er samtalepartner og har udviklet et "skelet" for samtaleforløbet med den unge:

1. Interviewet, hvor der fortælles, båndes og udskrives
2. Læse historien og tale om det, der umiddelbart gør indtryk
3. Respons på og drøftelse af temaer i livshistorien

Det fremhæves, at forløbet ikke følges slavisk, men tilpasses den enkelte samtalsituation. F.eks. kan nogle unge have flere samtaler om deres livssituation her og nu, inden de er parat til at fortælle deres livshistorie. Enkelte ønsker ikke at få deres fortælling optaget på bånd, men får fortællingens hovedpunkter på baggrund af projektleders skriftlige noter.

Som noget centralt i projektet er de samtaler, hvor projektlederen skaber rum for drøftelse af livshistorien gennem sin aktive respons på fortællingen. Projektlederen generaliserer temaer, som den unge har præsenteret i den personlige fortælling, og hvis der er genklang og det ser ud til at give mening for den unge, vil aspekter fra livshistorien blive vendt og drejet i en drøftelse.

Mand, 20 år

..” Jeg får sådan en inspiration af at være her...sådan metoder til at gøre tingene...Det åbner op, så det er mere klart for mig, at det er rigtigt...Jeg synes jeg får tingene klaret op og får sådan et overblik, så det ikke er så sløret. Det er ligesom der bliver vasket, så man kan se tingene foran sig..”

Projektlederen fortæller:

”Når jeg giver respons på livshistorien er det vigtigste at mærke, hvor den unge er, og sikre mig at de ikke opfatter det jeg siger som en kritik, men som en åbning. Det gør jeg oftest ved at fortælle om parallelle historier – ofte fra min egen verden, hvor jeg f.eks. udstiller mig selv i en situation som kan være både tragisk og pinlig, men som i denne sammenhæng – veloverstået! – virker komisk, når jeg vender den i dette perspektiv.

Jeg havde et forløb med en ung pige og efter at have hørt hendes historie om, hvordan hun var blevet mobbet og hvordan hun gentagende gange havnede i en rolle som offer, valgte jeg at fortælle nogle historier om min egen mor, som også havde været udsat for mobning som barn. Jeg forsøgte i en sjov og kærlig tone at fortælle om de strategier, man kan anvende og hvilke antagelser man kan drage om sig selv i sådanne situationer.

Om hvordan man for eksempel kan gøre sig umage med at ”falde i med tapetet” for at undgå angreb. Jeg forsøgte at anlægge et slags rollespil, med kaffekopper og glas, som stod på bordet foran os. De forskellige roller og karikaturer af forskellige personroller i forskellige episoder blev tildelt glas og kopper og vi legede med de antagelser, de forskellige roller ville vælge:

” Se kaffekoppen. Hvordan opfatter du den kaffekop, der står og gnasker ved ta´selv-bordet? – Synes du ”han skulle lære at dele”? Eller er han bare for meget, for egoistisk? Ser glasset her med misundelse eller fordømmelse på ham? Hvordan ville du ønske det var? Hvordan skulle han rent faktisk lære at dele med glasset, specielt hvis det står i yderkanten og ikke aktivt viser, at det også gerne vil ha´ noget? Du venter måske også på en indbydelse? – Du forventer måske også at en anden skal gætte dine behov? Er det nogle af de sætninger, der giver mening for dig og det du står midt i?”

Hun genkendte sig selv i historierne – og tilbageholdenheden forsvandt delvist til fordel for en nysgerrighed om, hvordan man så kunne gribe situationer - og i særdeleshed tanker om sig selv – an på en anden måde

Jeg tror at den situation, hvor man med forholdsvis neutrale følelser kan se på rollespillet, og lege sig ind i det – faktisk går i dialog med de antagelser man før tog for givet.

Jeg bruger kun mine eksempler i det omfang, jeg finder det befordrende for samtalen og undersøger om det giver genklang hos den anden. Det er åbningen for en ”aha” oplevelse hos den anden, der er målet, aldrig mine eksempler. Men det virker som om der sker en åbning, når jeg tør fortælle om private episoder, hvor det bestemt ikke er helteroller der kunne tildeles, men hvor jeg forholder mig undrende, nysgerrig og accepterende.

Men selvom der for eksempel laves sjov med de negative og u hensigtsmæssige mønstre, forsøger jeg også at fremdrage de gode værdier der er i for eksempel at kunne træde i baggrunden, lade andre få plads osv. At alting handler om en balancegang, som hver enkelt må finde med sig selv, og at det er unødvendigt at være fordømmende overfor sig selv, men at det derimod handler om at opleve sig selv som en aktiv medspiller på livets bane – og at det også er en rolle at stå ved tapetet, hvis det er det man vælger – for ingen andre end en selv har lagt så snævre rammer for rollen som en selv, og man kunne også vælge at øve sig på andre roller, som måske mere er i overensstemmelse med sine inderste behov. Øget bevidsthed om sig selv – ikke krav om ændring.”

Pige, 19 år

..." Altså, jeg føler mig meget tryk, når jeg er her. Det er megen tryk. Og jeg synes også at hun (Pia) udstråler den tryk. Og man har lyst til at fortælle, fordi...også fordi hun selv uddeler af sin erfaring og fortæller om sit liv. Og så bliver det hele sådan en dialog. Og det kan jeg rigtig godt lide.."

Pige, 20 år

."Det som jeg synes har været rart ved at tale med Pia er også, at der har været så god tid. Nogen gange har jeg kunnet snakke i tre timer, og" Gud nej, er klokken så mange", og så er det gratis. Det kommer selvfølgelig også an på hvilken person du er, men jeg synes bare jeg klinger enormt godt med Pia...

Pige, 21 år

.." Hun (Pia) er god til at lytte og hun er god at snakke med og hun kommer med respons og sådan noget. Hun er ligesom en slags veninde. Hun er ikke sådan en der bare sidder og stiller spørgsmål og forventer svar, altså hun kommer med noget respons og nogle ideer, så jeg selv kan få lov til at vælge, hvad det kunne være...

Pige, 21 år

"Det bedste har været de der personlige snakke. Hun (Pia) er god til at lytte og hive nogle ting op. Hun siger ikke bare ja og ja og ... hun kommer med nogen ting og siger "Jamen der, kan du se at du selv hænger dig ud?" eller "det der gør du med vilje"... Altså hun sidder ikke bare og siger at det er da også en dårlig barndom du har haft..."

Projektlederen har gjort sig overvejelser om sit ansvar i forhold til de unge i projektet.

Projektlederen fortæller:

"Jeg har ansvar for at skabe et godt samtalerum. Der skal både være tryk så de unge får lyst til at fortælle, og der skal være respekt for de unges grænser. Men jeg tager ikke ansvar for de unges liv. Jeg søger allerede ved den første samtale med den unge at placere dette ansvar ved at fortælle, at jeg ikke kan "gøre" noget ved en andens liv. At ansvaret er ens eget, men at jeg står til rådighed som lytter og kan

bidrage med andre overvejelser og nye perspektiver – og at jeg gerne vil være diskussionspartner.

Jeg har haft mange – også etiske - overvejelser om, hvor ansvaret ligger og skal ligge. I starten af forløbet talte jeg med en ung mand, som gik med selvmordstanker, og jeg følte mig utilpas ved ikke at vide med mig selv, hvor mine grænser gik, og hvad jeg skulle tage ansvar for. Det ville ikke være korrekt af mig at drøfte emnet med den unge, hvis jeg ikke med mig selv vidste, at jeg også kunne holde til det, hvis han rent faktisk begik selvmord – omvendt ville jeg synes jeg svigtede, hvis jeg ikke kunne tage del i noget så væsentligt for den unge.

Modet til at møde andre præcis hvor de er, uden at skulle påtage sig et personligt ansvar ligger dels i at kunne følge de unge til andre hjælpeforanstaltninger, men ikke mindst i forestillingen om at min opgave ikke er at føle den andens følelser, men at kunne forstå dem og være et ansvarligt medmenneske. Ved at turde stole på sin egen og andres integritet, kan jeg hjælpe uden at overtage ansvaret for den andens liv.”

Formidling

Projektlederen har arbejdet med at formidle projektet på følgende niveauer:

Deltagelse i udviklingsarbejde om livshistorie på Odense Socialpædagogiske seminarium, som mundede ud bogen

”Fortællinger fra praksis – om livshistorier og pædagogik”, red Ida Schwartz, Socialpædagogisk bibliotek, Hans Reitzels Forlag 2003 - kapitel 10

”Fordomme, mønstre og selvrefleksion – i mødet med ensomme unge” af Pia Christesen.

Interview i bladet Helse, nr. 6, 2003 ”Ensom og ung”

Artikel ”Livshistorie for unge ensomme” til Sygekassernes Helsefonds årsskrift 2003.

Undervisning i livshistorie på Ungdommens Vels årlige weekendkursus på Houens Odde

Oplæg for projekt ”Upkot” i Svendborg

Deltagelse i diverse kurser, med formidling om projektet, og hyppige besøgende – såvel fra fagfolk som studerende, der beskæftiger sig med eller er interesserede i unge, ensomhed eller med livshistorie.

Evaluering af projektets formål

- At forebygge følgerne af social isolation hos unge.

Det er gennem de unges egne udsagn, der i denne evalueringsform kan vurderes, om projektets formål er opfyldt. Mange udsagn handler om selvværd og identitet.

- At styrke og intensivere arbejdet med at højne de unges selvbevidsthed.

Selve udsagnene vidner om refleksion over egen situation og person, og dermed om de unges selvbevidsthed.

- At indsamle og formidle viden og erfaringer om arbejde med livshistorie.

Indsamling og formidling af erfaringer fra projektet har været en betydelig del af projektleders aktivitet.

- At afprøve mulighederne for og udbyttet af at samarbejde med frivillige gruppeledere om "brugen" af de unges livshistorier.

Dette formål er ikke opfyldt på den tiltænkte måde. Undervejs i projektet erkendte projektlederen, at det ikke er en god ide at "bruge" livshistorien i en anden kontekst, end der hvor den blev til.

Hvis noget fra livshistorien skal anvendes i en anden sammenhæng, må det være den unge selv, der gør det.

Det blev også tydeligt, at forcen ved at samtalegrupper for unge og livshistorieprojektet arbejder sammen, ligger i at nogle unge ved deres deltagelse i livshistorie forløbet får mod til at deltage i en gruppesammenhæng. Her kan gruppen blive et "øverum", hvor mange af de personlige roller, mønstre og konflikter, som den unge har med sig i det sociale liv kan afprøves med en vis støtte. F. eks. hvis den unge forlader gruppen, når der opstår en konflikt, kan projektlederen, som kender den unges vanskeligheder, tilbyde en samtale i rummet ved siden af om det som

lige sker. De kan sammen se på, hvordan konflikten ligner det, som er blevet tydeligt i livshistorie-projektet.

Udbytte af at deltage i projektet

De unges udsagn viser, at der for dem er et "før og efter projektet".

De fortæller om det de er blevet bedre til.

De fortæller også om det de er blevet mere opmærksomme på både om sig selv og i forholdet til andre. Udsagnene vidner om en højere selvbevidsthed.

Pige, 19 år

..”Jeg prøver virkelig at sige til mig selv, at jeg er god nok og alle de der ting, men det er svært for der er stadigvæk noget, som kommer tilbage... Jeg ved, jeg har lyst til at ændre det. Og jeg tror at når man har den følelse, så tror jeg faktisk man kan gøre det. Og, jeg har nok også større forståelse for andre – hvorfor de reagerer som de gør i nogen situationer...”

Mand, 20 år

...” jeg synes jeg er blevet bedre til at kommunikere med andre mennesker”

Pige, 20 år

..” Jeg er blevet bedre til at træffe nogen valg og beslutninger. F.eks. når min far er fuld, så tager jeg af sted derude fra og siger til mig selv at det er i orden ikke at have dårlig samvittighed...

Pige, 21 år

..” jamen jeg tager ikke tingene til mig på sammen måde som før. Jeg ryger ikke op i en spids og siger at den der var lige til mig, den du sagde der, eller sådan et eller andet...

Pige, 21 år

”Jeg står i en situation, som jeg ikke kan forstå, at jeg ikke kan klare. Hvorfor jeg ikke kan gå i skole eller hvorfor jeg ikke kan gennemføre noget. Eller det at stå op om morgenen eller have et arbejde, fordi det kan alle andre da. Jeg vil også gerne være med til at leve i den her verden, ikke? Er der en vej for mig? Men nu er jeg mindre ked af det. Jeg tager en dag af gangen nu i stedet for at tænke, at jeg aldrig bliver til noget...”

Opsummering

på temaer fra samtaler med de unge:

Livshistorien i fokus

Unge ensomhed bunder ofte i følelsen af lavt selvværd og mange af de unges udsagn handler om følelsen af ikke at være god nok.

Det kan øge selvindsigten på en konstruktiv måde, når de unge fortæller og reflekterer over deres livshistorie. De unge fortæller, at de får øje på sig selv på en ny måde i projektet:

- At jeg kan se fremad
- At jeg har nogle gode sider
- At jeg har noget at tage vare på
- At jeg regner mig selv for noget
- Det gav en lidt større forståelse for mig selv
- Mine oplevelser er virkelige for mig
- Det er ikke ulovligt at se det, som jeg gør

Nye perspektiver

Når de unge kommer i projektet er deres situation ofte fastlåst ved, at de har trukket sig fra kontakten med andre. De beskriver, hvordan de har været fastlåst i opfattelsen af deres egen livssituation, i billedet af dem selv eller i deres opfattelse af andre mennesker. Det ser ud til at have en særlig betydning for de unge, at de har oplevet at kunne bevæge sig i deres perspektiv på sig selv og verden omkring dem.

- Jeg kunne ikke forstå hvorfor min mor gjorde sådan nu har jeg egentlig mere ondt af hende....
- Normalt bryder jeg mig ikke om andre mennesker nu tænker jeg, at jeg skal give dem en chance...
- Pigen, som tror livet handler om at være glad hele tiden – hun bliver mere afslappet overfor at man også kan være ked af det ind imellem

Projektleders rolle

Projektlederen er den gennemgående figur i de enkelte unges forløb, og de unge fremhæver den betydning det er for dem at tale med Pia om deres historie og aktuelle liv.

De fremhæver, at hun giver dem tryghed og at de får lyst til at fortælle, når hun også deler ud af sine egne erfaringer og fortæller om sit liv.

Projektlederen er både professionel og fantasifuld i sin måde at inddrage sine egne erfaringer, idet hun laver parallelle historier til den unges temaer. Det ser ud til at give et særligt liv til de ofte triste skæbnefortællinger, de unge bringer ind i rummet, og som den unge kan have svært ved at se sig ud af.

- Jeg får sådan en inspiration af at være her... det er ligesom der bliver vasket, så man kan se tingene foran sig
- Hun (Pia) er god til at lytte og hive nogle ting op. Hun siger ikke bare ja og ja...
- Hun sidder ikke bare og stiller spørgsmål og forventer svar – hun kommer med nogle ideer, så jeg selv kan få lov til at vælge.